

Śp. ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki

(26.03.1955-2.10.2023)

Ks. Marcin Wysocki – KUL, Lublin

Dnia 2 października 2023 roku odszedł do Domu Ojca ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki, wybitny znawca łacińskiej literatury patrystycznej i zachodniej teologii wczesnochrześcijańskiej, a przede wszystkim dzieł i myśli św. Ambrożego z Mediolanu i św. Paulina z Noli, wieloletni pracownik naukowy KUL i dziekan Wydziału Teologii KUL, ceniony wykładowca patrologii i łaciny patrystycznej, sekretarz i prezes Polskiej Sekcji Patrystycznej, członek Rady Naukowej „Vox Patrum”.

Ks. Jerzy Pałucki urodził się 26 marca 1955 roku w Goszczanowie, w dawnym województwie poznańskim, a obecnie łódzkim, niegdyś na terenie diecezji włocławskiej, a obecnie diecezji kaliskiej, w rodzinie Tadeusza i Eugenii z d. Łyczkowskiej, jako najstarszy z trójki rodzeństwa. W latach 1962-1970 uczęszczał do Szkoły Podstawowej w Goszczanowie, a następnie do Technikum Budowlanego w Kaliszu (1970-1975), gdzie w 1975 roku zdał maturę i otrzymał świadectwo dojrzałości. W latach 1975-1981 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku, które zwieńczył w 1981 roku uzyskaniem w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim stopnia magistra teologii na podstawie pracy *Recepcja myśli św. Augustyna w Ateneum Kapłańskim w latach 1900-1975*, napisanej pod kierunkiem o. dr. Andrzeja Bobera SJ. W dniu 28 maja 1981 roku otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa włocławskiego Jana Zaręby i od dnia 1 lipca tegoż roku, zgodnie z dekretem biskupa ordynariusza, rozpoczął pracę duszpasterską w parafii Chocień koło Włocławka (1981-1983). Podczas stanu wojennego przeżył tam zamach –

próbę zamordowania go podczas katechizacji. Następnie pracował w parafii Uniejów (1983-1984). W tym samym roku rozpoczął studia w Studium Teologiczno-Pastoralnym we Włocławku, a jesienią 1984 roku rozpoczął studia licencjackie w KUL, na Wydziale Teologii, w Instytucie Historii Kościoła. W trakcie studiów licencjackich, z woli biskupa włocławskiego, dojeżdżał na każdą sobotę i niedzielę do parafii św. Bartłomieja w Koninie z pomocą duszpasterską. W 1986 roku zdał egzamin licencjacki, uzyskując ocenę bardzo dobrą. Po licencjacie został odwołany ze studiów i skierowany do pracy duszpasterskiej jako wikariusz w Radziejowie koło Inowrocławia. Pomimo znacznej odległości pomiędzy Radziejowem i Lublinem oraz licznych obowiązków duszpasterskich nie tracił kontaktu z uczelnią. Pod kierunkiem ks. prof. Franciszka Drączkowskiego prowadził badania, przygotowując pracę doktorską. Po roku przerwy otrzymał ponowne pozwolenie na kontynuowanie studiów doktoranckich, które uwieńczył uzyskaniem stopnia „Doktora Nauk Teologicznych w dziedzinie Patrologia” w dniu 21 czerwca 1988 roku na podstawie pracy *Chrystus Boski Lekarz Wychowawca i Nauczyciel w pismach Klemensa Aleksandryjskiego* i złożenia przepisanych prawem egzaminów. Od jesieni 1988 roku kontynuował studia w Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim w Rzymie na Wydziale Historii Literatury Klasycznej i Wczesnochrześcijańskiej, które uwieńczył w 1990 roku licencjatem *ex litteris classicis et christianis*. W tym okresie, w czasie odbywającego się wówczas w Rzymie VIII Synodu Generalnego na temat formacji do kapłaństwa, pełnił funkcję sekretarza przy Nadzwyczajnym Sekretarzu Synodu, którym był bp Henryk Muszyński, ówczesny biskup włocławski.

Po powrocie do kraju, od 4 grudnia 1990 roku, rozpoczął pracę w Międzywydziałowym Zakładzie Leksykograficznym KUL (redakcja Encyklopedii Katolickiej) i równocześnie prowadził zajęcia zleczone na Wydziale Teologii KUL dla studentów kursu licencjacko-doktoranckiego. W czerwcu 1991 roku otrzymał etat asystenta dydaktyczno-naukowego na Wydziale Teologii KUL w Instytucie Historii Kościoła. W 1993 roku otrzymał stanowisko adiunkta przy Katedrze Patrologii. Dnia 16 maja 1996 roku na podstawie rozprawy *Święty Ambroży jako duszpasterz w świetle ekshortacji pastoralnych* (Lublin 1996) otrzymał stopień doktora habilitowanego. Od 15 lutego 1997 roku został kierownikiem Katedry Patrologii Łacińskiej, która powstała w wyniku podziału dotychczasowej jednej Katedry Patrologii na dwie jednostki: Katedrę Patrologii Łacińskiej i Katedrę Patrologii Greckiej, której kierownikiem pozostał ks. prof. dr hab. Franciszek Drączkowski. Na posiedzeniu w dniu 6 marca 1998 roku Senat Akademicki przyjął wniosek

o zatrudnienie ks. J. Pałuckiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego przy Katedrze Patrologii Łacińskiej. Zwieńczenie awansu naukowego miało miejsce w dniu 23 lipca 2008 roku, gdy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej prof. Lech Kaczyński w uznaniu całokształtu dorobku naukowego i dydaktycznego nadał mu tytuł profesora nauk teologicznych. Następnie otrzymał awans na stanowisko profesora zwyczajnego KUL.

Ks. Jerzy Pałucki prowadził badania i ogłaszał publikacje dotyczące patrystyki, patrologii oraz historii teologii. Obok tych głównych kierunków zajmował się historią Kościoła w starożytności oraz teologią pastoralną Ojców Kościoła. Sięgał także po zagadnienia z zakresu eklezjologii, pedagogiki, liturgiki, hagiografii oraz aretologii patrystycznej. Na gruncie patrystycznym podjął się szczegółowych badań spuścizny literackiej dwóch autorów: biskupa Mediolanu – św. Ambrożego i biskupa Noli – św. Paulina. Poprzez różnotematyczne publikacje dotyczące szerokiej gamy poglądów wielkiego Mediolańczyka stał się czołowym propagatorem jego myśli na gruncie polskim. Charakter pionierski miały studia nad życiem i działalnością św. Paulina z Noli, postaci w Polsce prawie nieznaney, co znalazło swoje zwieńczenie w pracach w ramach grantu NCN pod kierunkiem ks. dr. hab. Marcina Wysockiego, którego jednym z efektów było opublikowanie tłumaczenia listów Paulina z Noli (WAM, Kraków 2019). W licznych artykułach ks. J. Pałucki przedstawiał twórczość literacką i teologiczną Nolańczyka i przybliżał polskiemu czytelnikowi działalność pastoralną i budowlaną św. Paulina. Osobną grupę prac stanowią rozprawy naukowe księdza profesora, mające charakter interdyscyplinarny, a także dotyczące teologii patrystycznej *par excellence*, ze szczególnym uwzględnieniem eklezjologii. Ukoronowaniem twórczości naukowej były dwie publikacje: *Trynitarny wymiar Kościoła. Studium patrystyczne* (Lublin 2007) oraz „*Ubi Petrus ibi Ecclesia*”. *Prymat Piotrowy i synody fundamentem jedności Kościoła* (Lublin 2009). Monografie te posiadają fundamentalne znaczenie dla całej eklezjologii w wymiarze historycznym i współczesnym oraz wpisują się w mało znany nurt badań, jakim jest patrystyczna eklezjologia trynitarna. W sumie dorobek ks. J. Pałuckiego składa się ze 132 prac, w tym obszernych rozpraw naukowych, artykułów o charakterze popularnonaukowym oraz pozycji książkowych, których był redaktorem lub współredaktorem. Ks. Pałucki był ponadto autorem kilkunastu haseł biograficznych i problemowych w *Encyklopedii Katolickiej*, *Leksykonie teologii fundamentalnej* oraz *Leksykonie teologii pastoralnej*.

O zaangażowaniu ks. prof. J. Pałuckiego w działalność organizacyjno-naukową świadczy przynależność do różnorodnych redakcji i zespołów na-

ukowych oraz pełnienie różnych funkcji administracyjnych i honorowych. Był prodziekanem Wydziału Teologii (1998-2002) i dziekanem tegoż Wydziału (2002-2008), członkiem Komisji Episkopatu Polski ds. Nauki Wiary (2002-2008), sekretarzem (1994-1996), a następnie przewodniczącym (1996-2001) Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu Polski ds. Nauki Wiary, członkiem Redakcji Naczelnej *Encyklopedii Katolickiej* (1997-2000), członkiem Rady Naukowej Instytutu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim (1998-2012), wiceprzewodniczącym Wydziału VI Teologii Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (2007-2015), członkiem Komisji Rewizyjnej Fundacji im. Anieli hr. Potulickiej (2007-2015), członkiem Polskiej Akademii Nauk – Oddział w Lublinie (od 2001), Wrocławskiego Teologicznego Towarzystwa Naukowego (od 1998), Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (od 2002), redakcji „*Verbum Vitae*” (od 2002), Rady Naukowej Rocznika Teologicznego KUL zeszyt 4 – Historia Kościoła (od 1998), Rady Naukowej czasopisma patrystycznego „*Vox Patrum*” (od 2012), Zespołu Recenzenckiego czasopisma „*Studia Sandomierskie*” (od 2005), Kapituły nagrody im. Biskupa Romana Andrzejewskiego (od 2004). Od 2004 był także kawalerem Zakonu Rycerskiego Grobu Bożego w Jerozolimie. W ramach swej działalności społecznej oraz na rzecz nauki w latach 2016-2019 był członkiem Rady ds. Rozwoju Nauki i Szkolnictwa Wyższego przy Wojewodzie Lubelskim. W dowód uznania zasług dla Kościoła ks. Jerzy Pałucki w 1999 roku otrzymał godność Kapelana Honorowego Jego Świątobliwości Papieża Jana Pawła II. Czterokrotnie otrzymał Nagrodę Rektora KUL (1996, 2000, 2005, 2016) oraz został odznaczony Srebrnym Krzyżem zasługi w 2005 roku, a w 2019 roku – Złotym Medalem za długoletnią służbę oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. 11 grudnia 2018 otrzymał Medal Jubileuszowy 100-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

W działalności dydaktycznej ks. prof. J. Pałuckiego na pierwszy plan wybijały się wykłady akademickie w zakresie patrologii-patrystyki prowadzone w różnych ośrodkach naukowych: w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku (1996-1998), Wyższym Seminarium Duchownym w Sandomierzu (1999-2001), Wyższym Seminarium Duchownym Księży Marianów w Lublinie (1997-2010), Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Karmelitów w Lublinie (1998-2013), na Uniwersytecie Bratysławskim – Wydział Humanistyczny w Trnawie (1999), w Instytucie Pastoralnym we Lwowie (1998-2004) i na Wydziale Teologii na Uniwersytecie im. Księcia Witolda w Kownie (od 2005). Drugim ważnym odcinkiem działalności dydaktycznej ks. J. Pałuc-

kiego było prowadzone przez niego seminarium magisterskie i licencjacko-doktoranckie z patologii, w ramach którego był promotorem 34 prac magisterskich i 13 doktoratów. Był on także recenzentem w licznych przewodach doktorskich i habilitacyjnych oraz w postępowaniach o nadanie tytułu profesora, a także recenzentem projektów naukowych składanych do Narodowego Centrum Nauki w Krakowie. Na podkreślenie zasługuje organizowanie przez ks. J. Pałuckiego licznych sympozjów patrystycznych o zasięgu krajowym i międzynarodowym oraz jego udział, często z referatami, w sympozjach w kraju i za granicą.

Od czasów seminaryjnych datowała się bliska relacja ks. Jerzego z księdzem biskupem Romanem Andrzejewskim, który był recenzentem jego pracy magisterskiej i nauczycielem języków klasycznych w Seminarium Duchownym we Włocławku, a następnie nie tylko mistrzem, ale i przyjacielem aż do swej przedwczesnej śmierci w 2003 roku. Podtrzymując zadziergnięte więzy i duchowe przesłanie biskupa R. Andrzejewskiego, który w latach 1988-1996 przewodniczył Komisji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Rolników, a następnie był krajowym duszpasterzem rolników i działał na rzecz upowszechnienia kościelnych uniwersytetów ludowych, ksiądz prof. J. Pałucki zaangażował się w wydanie jego listów do rolników oraz w propagowanie myśli biskupa Romana przez promotorstwo prac naukowych jemu poświęconych, a także przez pracę na rzecz Fundacji „Solidarna Wieś”, która powstała w 1997 roku z inicjatywy biskupa. W 2004 roku Fundacja ustanowiła jako żywy pomnik zmarłego Fundatora nagrodę i stypendia im. ks. bp. Romana Andrzejewskiego, a ks. prof. Jerzy Pałucki, jako wykonawca duchowego i materialnego testamentu biskupa Romana, był jednym z inicjatorów ich powstania i od początku aktywnie uczestniczył w ich przyznawaniu jako członek kapituły nagrody. Warto także nadmienić, że ks. Jerzy Pałucki, zgodnie z wolą biskupa R. Andrzejewskiego, został przyjęty jako *vir cooperativus* do Zgromadzenia Księży Marianów.

Zmarł 2 października 2023 roku w Lublinie po krótkim pobycie w szpitalu. Egzekwie odbyły się w czwartek 5 października 2023 roku w archikatedrze lubelskiej. Mszy świętej pogrzebowej przewodniczył oraz homilię wygłosił ks. abp Stanisław Budzik, ordynariusz lubelski, przy współudziale ks. bp. Krzysztofa Wętkowskiego, biskupa włocławskiego, ks. bp. Jana Śrutwy, biskupa emeryta zamojsko-lubaczowskiego, licznych kapłanów, delegacji oraz wiernych. Wartę honorową przy trumnie zmarłego pełnili jego konfratry, rycerze Zakonu Bożogrobców. Na zakończenie Mszy żałobnej odczytano list kondolencyjny ks. bp. Artura Mizińskiego sekre-

tarza generalnego KEP, a głos zabrali ks. bp. Krzysztof Wętkowski, ks. prof. Mirosław Kalinowski, Rektor KUL i ks. dr hab. Marcin Wysocki, prof. KUL, który pożegnał zmarłego w imieniu współpracowników, odczytując list ks. prof. Mariusza Szrama, ale także polskich patrologów. Na zakończenie w imieniu pogrążonej w żałobie rodziny przemówił Minister Edukacji i Nauki Przemysław Czarnek, prywatnie siostrzeniec ks. Jerzego. Uroczystość uświetnił swoim śpiewem Chór Akademicki KUL, którego opiekunem przez wiele lat był ks. Jerzy. Po zakończonych obrzędach w archikatedrze lubelskiej żałobnicy udali się na cmentarz rzymskokatolicki przy ulicy Lipowej, gdzie złożono ciało ks. prof. Jerzego Pałuckiego do rodzinnego grobu.

Zapamiętamy księdza profesora Jerzego jako kapłana głębokiej wiary i miłości do Ojców Kościoła, niezwykle zaangażowanego w życie akademickie, ogromnie życzliwego wobec pracowników i zatroskanego o potrzeby studentów, chętnie wspomagającego na drodze rozwoju naukowego. Patrząc z perspektywy zamkniętej już ziemskiej drogi na osobę śp. ks. Jerzego Pałuckiego, można powiedzieć, że łączył on znakomicie „teorię”, czyli kontemplację boskiej mądrości i miłości, z „praxis”, czyli życiem wynikającym z tej teorii. Jego postawę życzliwości w stosunku do otaczających osób, zwłaszcza wobec współbraci w kapłaństwie, dobrze oddaje zdanie zaczerpnięte z jednego z listów św. Cypriana, które z upodobaniem przywoływał przy różnych okazjach i z którym się utożsamiał: „Skoro bowiem jeden jest nasz Kościół, jeden wspólny duch, jedna niepodzielna harmonia serc, to jakież kapłan, głosząc chwałę innego kapłana, nie będzie się nią radował jako swoją własną?” (por. Cyprian, *List* 60). Zachowujemy jego osobę we wdzięcznej pamięci za wszelkie dobro, jakie od niego otrzymaliśmy, mając świadomość i powtarzając za św. Ambrożym, że “nullum referenda gratia maius esse officium” (*De ex. fr. Satyri* 1, 4).